Redactiunea, Administratiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M,Dukes, A.Oppelik,J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V Goldberger, AutonMezei, EcksteinBernat;* în Frankfurt: *G. L, Daube;* în Hamburg: *A. Steiner.*
Preţul inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta" iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 275. **Braşovŭ, Joi 15 (27) Decemvrie** **1888.**

Braşovŭ, 14 Decemvrie v.

Situaţiunea din Serbia inspiră marĭ îngrijirĭ celorŭ carĭ ţinŭ sĕ nu se turbure pacea.

Nu mai e nicĭ o îndoială, că nemulţămire şi fierbere domnesce în tótă ţéră, şi zadarnice suntŭ silinţele cercurilorŭ oficióse şi oficiale, ca sĕ înfăţişeze situaţiunea într'o lumină mai favorabilă, decâtŭ cum în realitate este.

Isbânda partidului radicalŭ, pentru care Regele n'a arătatŭ nicĭodată o deosebită afecţiune, nu e decâtŭ resultatulŭ încordării ce esistă între capulŭ statului şi între poporŭ.

Regele Milanŭ a avutŭ neprudenţa d'a se pune în oposiţiune făţişe cu poporulŭ în multe cestiunĭ de politică internă şi esternă, aşa că adĭ e adusŭ în critica situaţiune de a ceda orĭ de a'şĭ vedé ameninţatŭ tronulŭ.

Nenumĕrate ḑiare vestescŭ, că Regele Milanŭ se ocupă érăşĭ cu gândulŭ de a'şĭ depune coróna, de cumva nu se va confirma scirea, că şĭ-a mântuit'o prin alianţa cu Rusia.

Gândulŭ de a abdica nu e nou, elŭ îşĭ are isvorulŭ în perderea Sêrbilorŭ la Slivniţa şi la Pirotŭ din timpulŭ rĕsboiului cu Bulgarii, de când şi poporulŭ sêrbescŭ a începutŭ sĕ se înstreineze de Regele sĕu. Ér cele petrecute dela rĕsboiu încóce, despre care amŭ vorbitŭ într'unŭ numĕrŭ trecutŭ alŭ fóiei nóstre, n'au făcutŭ decâtŭ sĕ mărescă înstreinarea între capulŭ statului şi între poporŭ.

Persóne seriose şi bine instruite ḑicŭ, că în privinţa abdicaţiunii totulŭ atêrnă de primirea orĭ neprimirea proiectului nouei constituţiunĭ.

O telegramă din Belgradŭ ne comunică deja, că doi radicalĭ, membri în comisiunea de alcătuire a proiectului de constituţiune şi deputaţĭ, au refusatŭ a subscrie proiectulŭ, ceea ce a atinsŭ fórte neplăcutŭ pe Regele. Póte că lipsa subscrierilorŭ a doi membri n'ar fi tocmai lucru îngrijitoru, dér sĕ nu se uite că amêndoi radicalii din vorbă, Dumitru Katicĭ şi Banko Taisicĭ, suntŭ dintre ceĭ mai însemnaţĭ conducĕtorĭ aĭ partidului radicalŭ şi au o influinţă fórte mare asupra poporaţiunei rurale.

Se vorbesce, nu-i vorbă, că Ristícĭ, capulŭ partidului liberalŭ, ar stărui pentru primirea proiectului de constituţiune; dér sigurŭ nu se scie şi adĭ nu liberalii suntŭ stăpânĭ pe situaţiune, ci radicalii.

Şi apoi, décă Regele ar fi sigurŭ că şi radicalii suntŭ hotărîţĭ a primi proiectulŭ, atuncĭ nu înţelegemŭ, pentru ce s'ar mai ocupa cu gândulŭ de a abdica.

Tóte semnele însĕ arată, că starea lucrurilorŭ în Serbia e câtŭ se póte de posomorîtă şi că nemulţămirea şi ferberea clocotesce ca unŭ vulcanŭ.

O dovadă despre acésta ne póte da şi faptulŭ, că cu ocasiunea deschiderei Scupcinei s'au luatŭ cele mai întinse mĕsurĭ poliţienescĭ şi militare, trupele au fostŭ consemnate, edificiulŭ Scupcinei a fostŭ legatŭ cu ministerele, cu casarmele şi cu palatulŭ Regelui prin telefonŭ, pentru casulŭ când ar isbucni o revoltă.

Intêmplându-se sĕ nu se pótă înţelege Regele cu maioritatea Scupcinei, cu radicalii, fi-va elŭ în stare şi avé-va curagiulŭ sĕ o disolve? In împrejurările de adĭ, când ţéra de douĕ orĭ s'a pronunţatŭ în acelaşŭ sensŭ, pentru vederile şi principiile radicalilorŭ, nu se póte crede acésta. Ruptura ar fi definitivă între Rege şi poporŭ, şi astfelŭ nu i-ar rĕmâné decâtŭ sĕ abdică, décă nu va preferi sĕ se arunce în braţele radicalilorŭ.

Destulŭ că se chibzuesce deja asupra instituirei unei regenţe în casŭ de abdicare, după cum ne comunică o telegramă din Belgradŭ. Se dă ca sigurŭ, că Regele Milanŭ ar fi declaratŭ puterilorŭ amice, că décă nu'i va succede a restabili pacea internă în ţéră, va abdica în favórulŭ fiului sĕu.

De altă parte radicalii arŭ avé intenţia sĕ nu priméscă pe principele de corónă ca succesorŭ la tronŭ, ci sĕ alégă unŭ principe rusescŭ pentru tronulŭ regescŭ. Se vorbesce chiar, că între candidaţii la tronŭ arŭ fi luaţĭ în vedere şi principele Muntenegrului şi ginerele sĕu Petre Caragiorgievicĭ.

Scirile acestea din urmă anevoie vorŭ fi întemeiate pe adevĕrŭ, dér ele caracteriséză situaţiunea critică, care pune pe Regele Milanŭ înaintea unei periculóse alternative.

Ne putemŭ aştepta în cele mai apropiate ḑile la vr'o surprindere din partea Sêrbilorŭ, care póte fi semnalulŭ unorŭ evenimente grave în viitórele raporturĭ ale Austro-Ungariei şi Rusiei.

DIN AFARĂ.

„Pall Mall Gazette" rĕspunde la atacurile fóiei germane „Kölnische Zeitung" în contra ambasadorului englezŭ din Petersburg Sir Robert *Morier*. Fóia engleză ḑice, că numai unŭ capŭ secŭ póte sĕ crédă, că Morier a trimisŭ în secretŭ lui Bazaine raporte despre mişcările armatei germane în 1870. Morier a statŭ cu tótă inima de partea Germanilorŭ, ale cărora succese le-a preḑisŭ. Décă în Petersburg e *persona grata*, ba s'ar puté ḑice *gratissima* în cercurile înalte, acésta nu'nsemnéză că are antipatii faţă cu Germanii. Morier a fostŭ unŭ amicŭ personalŭ de încredere alŭ rĕposatului împĕratŭ Fridericŭ, dér nu şi *persona grata* principelui Bismarck.

Secretarulŭ de statŭ Fergusson a declaratŭ în camera comunelorŭ, că guvernulŭ englezŭ a fostŭ încunosciinţatŭ pe cale telegrafică despre mai multe *esecuţiunĭ îngrozitóre* ce s'au făcutŭ din ordinulŭ Sultanului din *Zanzibarŭ*, şi că se vorŭ mai face şi altele. Consululŭ englezŭ, care a făcutŭ representaţiunĭ Sultanului, a fostŭ instruitŭ şi de guvernulŭ sĕu sĕ'şĭ repete representaţiunile, sĕ protesteze în cei mai energicĭ terminĭ în contra procederei Sultanului şi sĕ învite şi pe colegii sĕi a conlucra, ca sĕ facă atentŭ pe Sultanulŭ la urmările periculóse ce s'arŭ puté nasce din causa acésta. Étă ce anunţă o telegramă din Zanzibarŭ despre acele esecuţiunĭ, publicată de „Times":

Intregŭ Zanzibarulŭ a fostŭ cuprinsŭ de grózá la vestea, că Sultanulŭ a ordonatŭ sĕ se taie capetele, fără a se mai face cercetare, la patru indigenĭ acusaţĭ de omor Ordinulŭ s'a îndeplinitŭ pe stradă în publicŭ cu cea mai mare cruḑime. Cadavrele au rĕmasŭ fără pază până séra pe stradă. Acestŭ ruşinosŭ spectacolŭ are sĕ se continue şépte ḑile de-a-rêndulŭ deórece Sultanulŭ a ordonatŭ sĕ se esecute încă 24 de bărbaţĭ şi o femeiă, carĭ pe timpulŭ lui Seyd Borgaş au fostŭ condamnaţĭ la închisóre pe viéţă. Agitaţiunea ce a provocat'o acéstă hotărîre e mare. Sultanulŭ a vestitŭ tot-odată, că în viitorŭ se va conduce numai de legile mohamedane şi încredinţéză esecutarea pedepsei cu mórte guvernatorilorŭ localĭ fără sĕ permită recursŭ în contra hotărîrilorŭ lorŭ. De 25 de anĭ nu s'a mai întêmplatŭ în Zanzibarŭ nicĭ o esecuţiune.

Din *Varşovia* se comunică ḑiarului „Poll. Corr.", că se aşteptă sĕ sosécă în celŭ mai apropiatŭ timpŭ unŭ generalŭ rusŭ în *Tomaszov*, ca sĕ inspecteze loculŭ destinatŭ pentru *construirea de barace militare*. Acestŭ locŭ, care a fostŭ alesŭ pentru acésta în Noemvre a. c. de o comisiune militară rusă, pare a fi destinatŭ, judecându-se după estinderea suprafeţii, pentru barace necesare unui despărţĕmêntŭ mai mare de trupe.

O telegramă din *Petersburgŭ* anunţă, că s'a publicatŭ o lege, prin care guvernulŭ rusŭ măresce *subvenţiunea* ce o dă *scólei de fete din Cetinje*, capitala Muntenegrului, dela 5700 ruble la 10,000 fl., şi conducĕtórea, precum şi învĕţătórele acestei şcóle vorŭ primi pensiunĭ dela statulŭ rusŭ.

După cum se anunţă din Auckland, personalulŭ canonierei englese „Lizard", care a sositŭ acolo din *Samoa*, spune că

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(2)

Prelegerĭ unguresci.

Deva, Noemvre 1888.

II.

Étă cum anume predă „patriotulŭ" profesorŭ. Sĕ'lŭ ascultămŭ în óra de *istorie:*

„Era între vécurile IV şi IX. d. Chr. Năvălirile popórelorŭ rĕsboinice din Asia erau la ordinea ḑilei. Cete de Hunĭ, Gepizĭ, Avarĭ şi câte şi mai câte neamurĭ alergau din *légănulŭ omenimii* în spre Europa, ca şi în spre partea de pămêntŭ mai multŭ favorabilă existenţei".

„Lumea acésta prin asĕmĕnare se póte considera dreptŭ o mare cu ape întinse şi adêncĭ".

„Câtă vreme buna-înţelegere norméză traiulŭ şi mersulŭ lucrurilorŭ între popóră, — acéstă mare e pacinică şi călĕtoria pe întinsulŭ ei plăcută".

„Pe timpulŭ de care vorbimŭ însĕ, în Asia s'a născutŭ unŭ vêntŭ ce'şĭ îndreptase suflările înspre Europa. Vênturile dau nascere valurilorŭ. Puternicŭ findŭ vêntulŭ din vorbă, marĭ au trebuitŭ sĕ fiă şi valurile produse prin elŭ".

„Ómenii de acelaşŭ némŭ îi vedemŭ adunându-se la olaltă, punêndu-se sub conducerea unorŭ anumiţĭ şefĭ, şi, luândŭ lumea în capŭ, se îndreptau spre acéstă parte de pămêntŭ".

„Astfelŭ vagabundările Hunilorŭ, Avarilorŭ şi ale celorlalţĭ, vagabundărĭ ce au percursŭ acelaşĭ drumŭ şi au avutŭ aceeaşĭ sórte, se potŭ cu dreptŭ considera ca totŭ atâtea talazurĭ născute din suflarea aceluiaşĭ turbatŭ vêntŭ".

„Au fostŭ înspăimântătóre aceste emigraţiunĭ, pentru cuvêntulŭ că rĕsboinice, dér de totŭ rĕsboinice erau neamurile amintite. A privi mersulŭ lorŭ e ceva plăcutŭ pentru o inimă de Romanŭ ce merge voiosŭ la circŭ sĕ vadă cum leii sfăşie de vii pe fraţii sĕi, dér ceva mai înfiorătorŭ pentru unŭ sufletŭ mai domolŭ! Inaintea lorŭ cerulŭ era vecĭnicŭ roşu, deasupra lorŭ aprinsŭ, ér în urma lorŭ încărcatŭ cu negri norĭ, căcĭ cerulŭ oglindea pămêntulŭ de sub elŭ, ér pămêntulŭ înaintea furtunoşilorŭ óspeţĭ era plinŭ de spaimă, în imediată apropiere focŭ vecĭnicŭ, ér în urma lorŭ tăciunĭ negri, fumŭ năduşitorŭ. Se cutremura pămêntulŭ sub tropotele cailorŭ lorŭ; — blândele popóre europene se apĕrau câtŭ se apĕrau, apoi vĕḑêndŭ că nu isbutescŭ sĕ le pună stavilă, se aşterneau la pămêntŭ, dându-le voiă sĕ trécă peste corpulŭ viu alŭ lorŭ, şi după liniştire, remaseră numai cu viéţa, cu tóte celelalte perdute, se puneau de nou pe muncă reparândŭ aceea ce nĕprasnicii óspeţĭ stricaseră".

„Ca furtunĭ au venitŭ însĕ acele popóre, ca furtunĭ au şi peritŭ; n'au lăsatŭ după sine decâtŭ o gróznică aducere aminte şi unŭ aerŭ plinŭ de vaetŭ şi fumŭ!"

„Şi sĕ ne întrebămŭ decĭ, ce a pututŭ fi pricina, că nu s'au sciutŭ şi stabili în aceste locurĭ ca sĕ esiste şi adĭ chiar, căcĭ o puteau face"?

„Nesmintitŭ causa a fostŭ *prea ferocea lorŭ fire, prea marea lorŭ sĕlbătăcime şi prea neînsemnata putinţă de a vedé în viitorŭ!*"

„Dér după-ce aceste valurĭ le-amŭ îngropatŭ, sĕ ne întórcemŭ ér acolo de unde îşĭ luaseră nascere. Vêntulŭ n'a încetatŭ încă".

„Nu vedeţĭ voi cum se ridică încă unŭ talazŭ, *nu mai puţinŭ puternicŭ* ca cele de mai nainte? Se deosibesce însĕ de acele prin faptulŭ, *că e multŭ mai compactŭ, multŭ mai îndesatŭ* ca ele! Elŭ vine parcă mai încetŭ, căcĭ furtuna e spre sfêrşitŭ, *dér cu atâtŭ mai sigurŭ e mersulŭ lui. Aceia suntŭ strămoşii noştri!*"

„Au întimpinatŭ şi ei aceeaşĭ resistenţă desnădăjduită a popórelorŭ slăbite europene, au eşitŭ însĕ peste totŭ loculŭ învingĕtorĭ, dér au fostŭ cu multŭ mai cuminţĭ ca antecesorilorŭ".

„*Strămoşii noştri*, deşi, ca poporŭ rĕsboinicŭ, *trăiau răpindŭ* dela vecinii lorŭ, au venitŭ totuşĭ de timpuriu la ideea, că va fi mai bine sĕ'şĭ aibă şi ei o órecare stabilŭ, *la care sĕ se retragă cu jafurile făcute,* — sĕ'şĭ aibă adecă o vatră propriă. Iş-am alesŭ loculŭ pe care

au fostŭ *lupte* între aderenţii lui Mataafa şi ai lui Tamasese, ambii rivalĭ la domniă. Perderile din amêndouĕ părţile au fostŭ o sută de morţĭ şi mai multe sute de răniţĭ. O corabiă de rĕsboiu engleză şi douĕ germane se aflau încă în Apia. Tergusson a declaratŭ în camera comunelorŭ din Londra cu privire la Samoa, că până la 10 Septemvre resultatulŭ luptelorŭ se părea favorabilŭ aderenţilorŭ lui Mataafa. Consululŭ englezŭ a fostŭ neutralŭ. Tamasese se recunósce de facto ca domnitorŭ. Guvernulŭ englesŭ nu e în posiţiune a spune hotărîtŭ, că cine'şĭ va susţiné puterea predomnitóre şi preponderanţa.

Unŭ grupŭ de studenţĭ din *Roma* ceruseră dela Rectorulŭ universităţii permisiunea ca sĕ ţină o *serbare în amintirea esecutării lui Oberdank*, atentatorulŭ la viéţa monarchului nostru. Rectorulŭ a refusatŭ acéstă permisiune. Cu tóte astea studenţii au atêrnatŭ de pórta universităţii o cunună de laurĭ fără panclice, ér pe ḑidulŭ casei unde a locuitŭ Oberdank, peste drumŭ de Palazzo Venezia, o mare făşiă de hârtiă cu inscripţiunea: „Aci a locuitŭ Vilhelm Oberdank 1882.“ Abia séra a observatŭ poliţia inscripţiunea. Radicalii au trimisŭ o cunună de laurĭ la capitolŭ, care s'a depusŭ înaintea bustului lui Garibaldi. Panclica, care era négră, purta inscripţiunea: „Martirului, care nu se póte numi“. Foile radicale au învitatŭ poporulŭ la serbare, care se face în ḑece reuniunĭ; afişele de învitare au fostŭ oprite. Ambasada şi consulatulŭ austro-ungarŭ au fostŭ păzite de carabinerĭ. Serbarea n'a trecutŭ fără disordinĭ. Vorbirile au aţiţatŭ aşa de tare mulţimea, încâtŭ vr'o 200 de inşĭ purtândŭ unŭ steagŭ năvăliră dintr'o reuniune în piéţă. A fostŭ o încăerare cu poliţia, cu care ocasiune deputatului Costa Pantano din stânga estremă nu i-a prea mersŭ bine. Mai mulţĭ demonstranţĭ şi gendarmĭ au fostŭ răniţĭ. In cele din urmă demonstranţilorŭ li s'a luatŭ stégulŭ fiindŭ împrăştiaţĭ. Reuniunea Republicană din Milanŭ „Nuova Italia“, alŭ cărei programŭ este *unirea tuturorŭ teritoriilorŭ italiane supuse dominaţiunei străine*, printr'o hotărîre a unui arbitriu, convócă pe luna Ianuarie unŭ congresŭ internaţionalŭ de pace.

Se ḑice, că *Ţarulŭ Rusiei*, ia cererea ministrului de comunicaţiune, ar fi permisŭ ca ministrulŭ de rĕsboiu sĕ pună la disposiţia acelui resortŭ 200 de oficerĭ din corpulŭ de ingínerĭ. Ministrulŭ a fostŭ numitŭ preşedinte alŭ căilorŭ ferate, ér ingínerulŭ colonelŭ Wendrich directorŭ alŭ căii ferate Kursk-Charkov-Asov. Aceste disposiţiunĭ, care stau în legătură cu întêmplarea dela Borki pe calea ferată, se consideră ca o întroducere a unei reforme mai marĭ în organisarea ministerului de comunicaţiune.

Ministrulŭ englesŭ *Salisbury* a declaratŭ la unŭ dejunŭ ce s'a datŭ în onórea lui, că Anglia nu mai voesce sĕ se îngrópe în pustiile năsipóse ale Egiptului; dérŭ câtă vreme Chedivulŭ doresce, *Anglia e legată prin promisiunea lui Gladstone a ocupa porturile Mărei Roşii*. Aşaderă Suakimulŭ nu se póte părăsi, mai alesŭ acum, când se tratéză de suprimarea comerţului de sclavĭ, avêndŭ a se da *lupta decisivă* tocmai în Marea Roşiă. Şi apoi Anglia trebue sĕ se gândéscă la îndatoririle sale faţă cu Sultanulŭ, deórece prin tractatulŭ din Parisŭ ea e obligată a susţiné *integritatea Turciei*. Despre *lupta dela Suakim* lordulŭ Stanhope a comunicatŭ în camera comunelorŭ, că după o telegramă nouă a lui Grenfell perderile dervişilorŭ se socotescŭ la 400 de ómenĭ; Englesii au perdutŭ patru ómenĭ; doi sublocotenenţĭ şi mai mulţĭ soldaţĭ au fostŭ uşorŭ răniţĭ. Dintre Egiptenĭ au fostŭ răniţĭ 18 ómenĭ, dintre carĭ 13 uşorŭ. Trupele egiptene au justificatŭ pe deplinŭ încrederea lui Grenfell în ele. Göschen a declaratŭ, că trupele egiptene sub oficerĭ englesĭ suntŭ în stare sĕ întêmpine pe dervişĭ în câmpŭ. Prin urmare nu suntŭ zadarnice nisuinţele Angliei, d'a organisa trupe indigene, care suntŭ capabile sĕ apere graniţele Egiptului. Corespondenţii speciali ai foilorŭ engleze raportéză din Suakim, că lupta a fostŭ crâncenă. Englesii şi Egiptenii au măcelăritŭ în adevĕratulŭ sensŭ alŭ cuvêntului pe Madiştĭ.

Situaţiunea în Serbia.

Scirea despre *alianţa Serbiei cu Rusia* a apărutŭ mai întêiu în fóia unguréscă „Pesti Naplo“, căreia i-se impută, că vrea sĕ debuteze cu scirĭ sensaţionale. Corespondentulŭ din Belgradŭ alŭ foii ungurescĭ ḑice, că scirea o are din celŭ mai bunŭ isvorŭ şi ia rĕspunderea personală pentru ea.

In fruntea ḑiarului mai publică „Pesti Naplo“ şi o scrisóre, probabilŭ tot dela acelŭ corespondentŭ, de cuprinsulŭ următorŭ:

Gruicĭ este numai şefulŭ nominalŭ alŭ radicalilorŭ, sufletulŭ acestui partidŭ este advocatulŭ Constantinŭ *Tausanovicĭ*, redactorulŭ ḑiarului „Odyek“, care acum e greu bolnavŭ. Adjutorulŭ sĕu este unŭ anumitŭ *Carapcicĭ*, care pretutindenea se laudă că, décă trupele austro-ungare se vorŭ pune în mişcare din Petru-Varadin, jumĕtate din ele se vor uni cu credincioşiĭ sĕĭ. O parte din radicalĭ vré sĕ alunge pe Milan, o altă parte vrea sĕ-lŭ omóre. Ei voescŭ sĕ pună, imediatŭ după deschiderea Scupcinei, pe Regele în stare de acusaţiune. Risticĭ, şefulŭ partidului liberalŭ, viséză *o nouă regenţă*, alŭ cărei membru vré sĕ fiă elŭ. Se ḑice, că *Artemisia Cristicĭ*, soţia actualului ministru plenipotenţiarŭ, vorbescŭ în Berlinŭ, a pricinuitŭ *divorţarea* lui Milan de Regina Natalia. Ea se află în stare de bună speranţă. Când a auḑitŭ Regele, că ea întreţine *relaţiunĭ cu Persiani*, ministrulŭ plenipotenţiarŭ rusescŭ la Belgrad, i făcŭ o scenă grozavă, care n'a rĕmasŭ fără urmărĭ asupra stării fisice a d-nei Cristicĭ. Bărbatulŭ ei a fostŭ trimisŭ la Berlinŭ, fără ca Regele sĕ-lŭ fi primitŭ în audienţă de plecare. *Radicalii* au ţinutŭ o *conferinţă secretă*, în care s'a hotărîtŭ sĕ céră, ca generalulŭ Horvatovicĭ, pe care regele l'a pensionatŭ atâtŭ de ostentativŭ, sĕ fiă numitŭ preşedinte alŭ Scupcinei.

Scrisórea mai conţine atacurĭ făţişe şi ascunse în contra ministrului plenipotenţiarŭ austro-ungarŭ Hengelmüller din Belgradŭ.

„Zastava“ a fostŭ încunosciinţată din Pesta, că ministrulŭ sêrbescŭ de rĕsboiu a fostŭ de géba în Viena. *Austro-Ungaria* şi *Germania* nu voescŭ sĕ scie nimicŭ despre o *intervenţiune militară* în Serbia, deórece *Rusia* ar considera-o ca unŭ *casus belli*. Numai décă comunicaţiunea pe calea ferată ar fi împedecată, arŭ intra în Serbia gendarmĭ ungurĭ din Semlin.

Nu se póte sci, întru câtŭ aceste scirĭ suntŭ destinate sĕ producă numai sensaţiune. Atâta se pare a fi adevĕratŭ, că situaţiunea în Serbia e critică.

SCIRILE ḐILEI.

„Fóia Diecesană“ scrie: „*Delegaţiunea congresului nostru* esmisă pentru pertractarea şi resolvirea agendelorŭ, ce mai suntŭ încă pendinte în causa despărţirei ierarchice de cătră Sêrbĭ, s'a întrunitŭ Mercurea trecută în Aradŭ. Escelenţa Sa Domnulŭ Archiepiscopŭ şi Metropolitŭ din cause de infirmitate n'a putŭtŭ lua parte, şi prin urmare presidiulŭ l'a ocupatŭ Pré-sânţitulŭ Episcopŭ alŭ Aradului Ioanŭ Meţianŭ. Presenţĭ au fostŭ membrii delegaţionalĭ: D-lŭ Dr. Iosifŭ Gallŭ, domnii Vincenţiu Babeşiu, Ioanŭ Lengerŭ, apoi redactorulŭ acestei foi. Despre constituire şi lucrările delegaţiunei în şedinţele sale ţinute în Mercurea şi Joia trecută vomŭ raporta, pe câtŭ vorŭ permite împrejurările şi natura lucrului, în numĕrulŭ viitorŭ.“

* * *

Intre parochienii *bisericei gr. or. române-grecescĭ din Budapesta* s'a iscatŭ o divergenţă de părerĭ, în urma căreia d. *A. Mocsonyi* şi consoţii au recuratŭ la ministerulŭ ungurescŭ de culte, ca până la împăciuirea definitivă ministerulŭ sĕ aprobeze numirea unui preotŭ, pe care îlŭ va alege comuna pentru celebrarea liturgiei în limba română. Ministerulŭ de culte *a respinsŭ* însĕ recursulŭ din motivulŭ, că în recursŭ nu s'a făcutŭ vorbă despre o anumită pretindere a împărţirii averii bisericescĭ în douĕ părţĭ, între parochienii românĭ şi parochienii grecĭ. Décă însĕ d-lŭ Mocsonyi şi consoţii vorŭ introduce paşii procesualĭ pentru despărţirea bisericei şi pentru împărţirea averii ei, atuncĭ ministerulŭ se află învoitŭ de a mijloci unŭ *modus vivendi* provisoriu şi va şi concede totodată numirea unui preotŭ românŭ susţinutŭ din spesele comunei. Cererea d-lui Mocsonyi şi a consoţilorŭ de a esmite unŭ comisarŭ reg. în acéstă afacere, a fostŭ respinsă de ministeriu, dér i s'a datŭ promisiunea, că la timpulŭ sĕu le va sprijini conformŭ legilorŭ tóte pretenţiunile la averea bisericei.

* * *

Primarulŭ din *Alba-Iulia* are intenţiunea sĕ înfiinţeze acolo o nouă şcólă civilă. Fi-va ungurescă şcóla? De altă parte comunitatea israelită vrea şi ea sĕ înfiinţeze o şcólă de fete cu şese classe.

* * *

Consululŭ României din Bari scrie următórele prin raportulŭ sĕu înaintatŭ guvernului românŭ: In fiă-care sĕptĕmână sosescŭ din *România* în Bari bastimente încărcate cu *vite*. Ḑilele acestea au sositŭ 6 steamere germane încărcate cu 2440 boi, din care 679 au fostŭ debarcaţĭ în Bari şi vênduţĭ în termenŭ de mijlocŭ cu fr. 320—330 boulŭ; ceilalţĭ au fostŭ debarcaţĭ în celelalte porturĭ ale Italiei. A mai sositŭ şi unŭ altŭ steamerŭ încărcatŭ la Galaţŭ cu 417 boi. Din aceştia 50 s'au descărcatŭ la Bari şi s'au vêndutŭ pe preţulŭ de fr. 320—330, ér restulŭ de 367 boi, i-au debarcatŭ în alte porturĭ ale Italiei.

* * *

Têrgulŭ de érnă din *Feldióră* a fostŭ cam slabŭ. S'au vêndutŭ cu totulŭ 407 vite şi 84 cai.

* * *

Agio vamalŭ pentru luna Ianuarie s'a stabilitŭ cu 21 procente.

* * *

După cum spune „Curierulŭ Financiarŭ“ din Bucurescĭ, situaţiunea *têrgului de rîmătorĭ din Turnu-Severinŭ* încheiată pe ḑiua de 2 Decemvre curentŭ de direcţiunea acestui têrgŭ se presintă precum urméză: Rîmătorĭ întraţĭ în têrgŭ dela 1 Aprilie până la 2 Decemvre curentŭ, 14,533. Din aceştia s'au vêndutŭ 1380 în interiorulŭ ţĕrei, 5376 în Austro-Ungaria, 44 au fostŭ ucişĭ, rĕmâindŭ în sălaşe 6533 rîmătorĭ. Preţulŭ cu care s'au vêndutŭ rîmătorii în cursulŭ sĕptĕmânei, a variatŭ între 75 şi 80 b. kilogramulŭ. Sĕnĕtatea vitelorŭ continuă a fi escelentă. Este de remarcatŭ, că dela 1 Aprilie şi până astăḑĭ nu s'a ivitŭ nicĭ măcarŭ unŭ casŭ de bólă, pe când la Steinbruch şi în alte têrgurĭ din streinătate casurile n'au lipsitŭ.

Vederile deputaţilorŭ Grünwald Bela şi Ludovic Mocsáry asupra cestiunei naţionalităţilor.

(Estrasŭ din capitolulŭ XI alŭ opului „A régi magyar nemes“, scrisŭ de d-lŭ Ludovicŭ Mocsáry)

(Urmare.)

Póte se va ḑice, că décă eu vorbesc de imposibilitatea faţă cu politica de maghiarisare, şi politica recomandată de mine îşĭ are imposibilitatea sa; pentru că cine va afla unŭ *modus vivendi* între nisce naşionalităţĭ atâtŭ de diferite, carĭ fiă-care ar dori sĕ trăéscă în statŭ după propria sa individualitate. Eu aşa sciu, că cestiunea acésta este resolvată şi numai pentru aceea pare a fi ueresolvată, pentru că noi ne-am abătutŭ deja dela cugetulŭ, pentru a căruia turnare în formă concretă s'a făcutŭ încercare prin legea de naţionalitate dela 1868 şi pe a căreia basă stă Ungaria oficială, dér pe care naţionalităţile o numescŭ graţiă pusă pe hârtiă şi pe care o politică ca a lui Grünwald Bela ar vré s'o considere ca abrogată.

Cestiunea acésta este, ḑicŭ, resolvată şi nu înţelegŭ aşa, ca şi cum ar fi resolvată prin legea dela 1868, ci este resolvată prin unŭ faptŭ de mare importanţă, care, între multele cestiunĭ înţelese sub cestiunea de naţionalitate, formézĭ unŭ punctŭ fixŭ. Şi acesta nu este altulŭ, decâtŭ suprematia recunoscută a naţiunei ungurescĭ. La noi nu este vorba, ca d. e. în Boemia, că dintre douĕ naţionalităţĭ rivale care sĕ fiă cea dintêiu. Acésta la noi nu este o eestiune de controversă. Şi cu privire la cestiunea limbei, în esenţă suntemŭ înţeleşĭ, s'a stabilitŭ prin învoire comună, ca limba legislaţiunei şi a autorităţilorŭ superióre, sĕu, décă vĕ place aşa, limba statului sĕ fiă cea ungurescă. Acésta este esenţa; rĕmânŭ apoi nenumĕrate cestiunĭ de limbă, carĭ aşteptă sĕ fiă resolvate parte prin luarea disposiţiunilorŭ legale, multŭ mai vêrtosŭ însĕ prin luarea unorŭ disposiţiunĭ aplicabile la singuratice casurĭ, dér acestea nu causéză greutăţĭ seriόse, de vreme ce suntŭ privite ca ceea ce trebue sĕ fiă, adecă ca mijlóce pentru ajungerea scopului. Şi pentru ca sĕ fiă privite ca atare, nu trebue alta, decâtŭ ca lărgirea peri-

---

ne aflămŭ şi astăḑĭ“.

Plină de glorii şi frumseţĭ este istoria poporului nostru maghiarŭ! Rĕsboinicŭ de fire, elŭ năvălea când în provinciile germane, când în cele ruse, *şi nu odată vedemŭ pe capii acestorŭ provincii închinându-se cu darurĭ conducĕtorilorŭ maghiarĭ.* Dér nu numai atâtŭ. În virtutea armelorŭ lorŭ tarĭ, strămoşii noştri îşĭ croiau drumŭ largŭ până la *Franconĭ, Francesii de adĭ, şi veneau de acolo bogaţĭ acasă*, ér acasă totŭ cu darurĭ îi întimpinau popórele conlocuitóre supuse. Nimenĭ nu le putea sta în cale. Ér spiritulŭ timpului era, ca *celŭ mai tare sĕ ia, celŭ mai slabŭ sĕ dea şi sĕ tacă, ér Maghiarii erau tarĭ!*“..

Esplicare fără îndoială frumósă. D-lŭ profesorŭ a pusŭ pe Ungurĭ şi faptele lorŭ într'o icónă plină de lumină, şi care privită în faţă te răpesce prin „frumseţea“ ei. De te punĭ însĕ pĕcatele sĕ te dai de o parte şi sĕ cauţĭ înapoia ei, grózā te va cuprinde de ce vei vedé: unŭ întunerecŭ de trei orĭ mai grosŭ şi mai intensivŭ ca lumina din faţă! pentru-că explicatorulŭ a făcutŭ întocmai ca jidovulŭ nu pré avutŭ, carele tóte obiectele mai de valóre ale bolţii sale le acaţă în ferestri şi pe uşă, ér de cumva tu, atrasŭ de frumseţea aparentă, intri în boltă cu ideea, că acolo dai peste ceva şi mai şi — afli nisce obiecte murdare ce te scârbescŭ şi te facŭ sĕ părăsescĭ bolta desilusionatŭ!

Dér orĭ cum ar fi, cine óre ascultândŭ o aşa prelegere nu se va „însufleţi“ până la răpire pentru poporulŭ şovinistului profesorŭ ungurescŭ şi pentru conducĕtorii lui, şi nu se va „ruşina de nemernicia“ vecinilorŭ Ruşĭ şi Germanĭ, precum şi de a popórelorŭ din lăuntru, între carĭ şi Românii?

De altcum esplicarea a fostŭ fórte corectă până la loculŭ unde se începe povestea cu Ungurii, *când însĕ de Ungurĭ e vorba, profesorulŭ maghiarŭ, cum am mai ḑisŭ într'unŭ locŭ, este orbitŭ şi nu mai cunósce dreptate şi adevĕrŭ, fie acela chiarŭ şi istoricŭ!* (Va urma.)

feriei limbei statului sĕ nu fiă socotită ca unŭ progresŭ alŭ maghiarisărei generale. Indată ce acest scop se ia ca problemă, lărgirea cercului limbei statului îşĭ perde tótă natura şi însĕmnătatea de resultatŭ alŭ luptei; de altă parte însĕ îşĭ perde şi odiulŭ, îşĭ perde atâtŭ gelosia câtŭ şi sentimentulŭ unei nouĕ umilirĭ suferite, cu care este mai vêrtosŭ împreunată astfelŭ de reslăţire a limbei şi prin acésta dispare şi oposiţiunea, ce nu póte fi spre nicĭ unŭ folosŭ. Totŭ asemenea se va întêmpla décă va fi vorba despre lărgirea cercului celorlalte limbĭ. Cine ce are cu aceea, că d. e. unŭ solgăbirĕu la care unŭ Slovacŭ séu unŭ Românŭ merge cu vre-o plângere, în ce limbă vorbesce el cu acesta spre a-lŭ înţelege şi a-lŭ povăţui. Solgăbirĕu sĕu autoritate comitatensă, jude de cercŭ séu tribunalŭ, dér fiă în cerculŭ orĭ cărei autorităţĭ, ceea ce se face pentru apĕrarea interesului singuraticelorŭ partide, în ce mod ar puté împedeca naţiunea maghiară ca sĕ nu se pótă desvolta în ţéra acésta după propria ei individualitate?

După ce supremaţia naţiunei unguresci nu este cestiune de controversă, ar urma ca sĕ fiă deplinŭ satisfăcută dorinţa lui Grünwald Bela esprimată prin cuvintele acestea: „Secululŭ alŭ XIX-lea pretinde ca basa esistenţei statului s'o formeze individualitatea naţională“, precum şi dorinţa esprimată prin cuvintele: „Statulŭ este forma, în care o naţiune trăesce şi se desvóltă după propria ei individualitate“, décă adecă aceste cuvinte n'ar fi cugetate în sensulŭ acela, că statulŭ póte sĕ fiă patria numai unei singure naţionalităţĭ. Maghiarimea póte sĕ-şĭ desvólte aicĭ pe deplinŭ individualitatea sa, celelalte naţionalităţĭ aflătóre aci peste totŭ dişŭ nu putŭ s'o împedece şi nu potŭ nicĭ s'ŏ strîmtoreze în acéstă desvoltare. Aceea însĕ, ca sĕ-şĭ duplice numĕrulŭ cu membri cuceriţĭ dela alte naţionalităţĭ, nu este identicŭ cu a trăi şi a se desvolta; contra acestei împrejurărĭ se opunŭ toţĭ ceialalţĭ, dér dreptulŭ maghiarimei, de a-şĭ considera acestŭ statŭ ca propriul sĕu cuibŭ, nimenea nu îlŭ trage la îndoială, cu atât mai vêrtosŭ, cu câtŭ nicĭ acele naţionalităţĭ nu suntŭ lipsite de asemenĭ avantage, deórece limba pe care o vorbescŭ este în ţĕrile vecine limba statului, şi rassa la care aparţinŭ este acolo rassa domnitóre, şi în ce gradŭ se póte desvolta prin aceia limba şi naţionalitatea lorŭ, în acelaşŭ gradŭ potŭ fi şi naţionalităţile dela noi împărtăşite de binefacerile acelei desvoltărĭ.

Nicĭ calea reslăţirei nu este închisă. Eu nu sciu décă aceia, carĭ vréu sĕ se reslăţéscă cu fierŭ şi focŭ (norocŭ, că în lumea de astădĭ fierulŭ şi foculŭ, în sensulŭ propriu, nu ne dă mâna a'lŭ întrebuinţa) cugetatu-s'au la urmarea ce ar puté sĕ resulte în casŭ când maghiarisarea ar progresa cu vre-unŭ succesŭ extra-ordinarŭ? Óre nu s'ar puté realisa faţă cu noi cunoscutulŭ proverbŭ: cine îmbucă multŭ, înghite puţinŭ?

Stefanŭ Szechenyi a dişŭ în vorbirea sa academică de deschidere ţinută la an. 1842: „pentru-că cineva a învĕţatŭ unguresce, încă nu e Ungurŭ“. Din aceste puţine cuvinte încă se vede, câtŭ de multŭ a preţuitŭ elŭ naţiunea maghiară, pe care adeseorĭ a dojenit'o atâtŭ de aspru, se vede, că şi necesitatea păzirei întregităţii de rassă a avut'o în vedere, căcĭ şi atuncĭ s'a ivitŭ pofta neţermuritei reslăţirĭ. Periculului reslăţirei, este mĕsură repede, după vremile de astădĭ, nu este mare, dér este contemplatŭ prin politica de maghiarisare şi este primitŭ fără şovăire. Şi, chiar abstragêndŭ dela maghiarisarea forţată, s'ar puté sĕvîrşi rĕslăţirea şi în casulŭ décă, dându-se avêntŭ industriei, ar năvăli aicĭ mulţime de străinĭ. Cei mai mulţĭ dintre cei ce facŭ gură cu maghiarisarea nu vĕdŭ în împrejurarea acésta nimicŭ de ce s'arŭ puté teme; lasŭ sĕ fiă orĭ şi cum, numai sĕ fiă câtŭ mai mulţĭ Maghiarĭ; décă neofiţii vestescŭ cuvêntulŭ cu mai multŭ svonŭ, decâtŭ orĭ-care alţii, se dice despre ei: étă, aceştia suntŭ cei mai însufleţiţĭ Maghiarĭ!

Eu nu vréu sĕ considerŭ nicĭ măcarŭ atâta, că cineva a învĕţatŭ limba ungurésca, orĭ n'a învĕţat'o, şi recunoscŭ, că în ce privesce persóna, unii ómenĭ, carĭ nu sciu unguresce, potŭ sĕ valoreze, şi încă tocmai faţă cu noi, mai multŭ decâtŭ o sută de Maghiarĭ néoşĭ; martirii dela Aradŭ s'au făcutŭ dintre străinĭ, în timpŭ ce *unŭ lungŭ şirŭ dintre străbunii noştri curatŭ maghiarĭ au figuratŭ ca conducĕtorĭ muscălescĭ.* Décă ar succede acea fantastică maghiarisare în massă, ar puté sĕ fiă pentru Maghiarime unŭ adevĕratŭ periculŭ; norocŭ, că pentru aşa ceva nu suntŭ semne, căcĭ altfeliu póte se va întêmpla acuşa, aşa cum este mai bine, Maghiarimea va cuprinde din elementele străine atâtŭ, câtŭ va fi în stare sĕ asimileze.

(Va urma).

Intêmplări diferite.

Ingheţatŭ. Unŭ Ţiganŭ din Tărlungenĭ a îngheţatŭ în dilele trecute cu calŭ cu totŭ pe drumŭ între Hĕrmanŭ şi Tărlungenĭ.

Focŭ. Cu ocasiunea têrgului din Feldióră a arsŭ şura cu bucate a lui George Nanŭ. Şura era asigurată, dér societatea respectivă de asigurare, cum se vorbesce, nu vrea sĕ plătéscă întréga sumă asigurată.

Călcatŭ de carŭ. O femeiă examina unŭ carŭ cu lemne ca sĕ-lŭ cumpere şi se vêrî în scopulŭ acesta între unŭ bou şi între rótele dinainte ale carului. Boulŭ se spăriă, trase, şi carulŭ trecŭ peste femeiă. Casulŭ s'a întêmplatŭ în Sibiiu. Pĕnĕ acum nu s'au pututŭ constata vătămărĭ seriόse la acea femeiă.

Din camerile române.

D-lŭ deputatŭ *G. Panu* vorbesce despre rĕscóla ţĕranilorŭ. In Aprilie trecutŭ, a fostŭ o rĕscólă mică în ţéra nóstră. La începutŭ nimenea nu o lua în seriosŭ. Pe urmă a începutŭ a se adeveri acésta. Circulau felŭ de felŭ de versiunĭ asupra causelorŭ rĕscólelorŭ, dér cea adevĕrată este miseria şi ér miseria. Sĕ cercetămŭ adevĕratele cause carĭ au produsŭ rĕscólele.

Nu causele ocasionale facŭ o rĕscólă, ci suntŭ altele mai adâncĭ. Nemulţumirile între ţĕranĭ esistă deja la noi de secole, căcĭ trebue sĕ se cunóscă istoria socială a ţĕrei nóstre, nu istoria domnilorŭ.

Cererea de pămêntŭ este ceva nou, nu datéză mai multŭ decâtŭ de 24 anĭ, dela 1864. Ţĕranii în vechime nu se rĕsculau, ei mai de grabă emigrau séu peste Dunăre séu peste munţĭ, ei nu se rĕsculau de locŭ. Legea dela 1864 este germenele, este adevĕrata causă a rĕscólei ţĕranilorŭ din 1888. Ea a fostŭ făcută fără nicĭ o prevedere; nu s'a datŭ la toţĭ pămêntŭ şi astfelŭ nemulţumirile au începutŭ a se manifesta.

Face istoriculŭ proprietăţii în ţéra românéscă. In ajutorulŭ teoriilorŭ sale citéză mai multe date istorice şi citéză unŭ documentŭ din timpulŭ lui Alexandru Grigore Ghica Voevodŭ. Esplică cum se făceau mai nainte contractările, cum se facŭ ele acuma. De asemenea şi legea tocmelilorŭ agricole a ridicatŭ marĭ nemulţămirĭ, ea încuragiază fórte multŭ proletariatulŭ agricolŭ. De mai bine de 12 anĭ fiă-care guvernŭ totŭ înşélă pe ţĕranĭ, dênşii petiţionéză în fiăcare di cu miile, după cum au declarat'o încă în anulŭ 1881 miniştrii de domenii de pe atuncĭ. Ei, cum voiţĭ d-lorŭ ca dênşii sĕ nu se rĕscóle şi sĕ céră pămênturĭ? Din fundulŭ Moldovei, dela Dorohoiu şi Dorna în timpulŭ regretatului C. A. Rosetti, veneau mai mulţĭ ţĕranĭ la Bucurescĭ, mergêndŭ pe josŭ mai bine de o lună, numai ca sĕ li se dea pămêntŭ.

E o naivitate a crede, că pretendenţii, ca Cuza, suntŭ de vină în rĕscólele sĕtenilorŭ. De asemenea nicĭ agitaţiunile străine nu suntŭ de vină. Nicĭ iconarii, şi nicĭ jugănarii nu suntŭ de vină. Şi ce interesŭ are Rusia ca sĕ aprindă la noi foculŭ rĕscólei?

Conchide, dicêndŭ ca sĕ se ia mĕsurile necesare, astfelŭ ca raporturile dintre sĕtenĭ şi proprietarĭ sĕ se schimbe în favórea celorŭ dintêiu.

D-lŭ deputatŭ *Dobrescu* dela Argeşŭ spune, că proprietarii şi arendaşii în unire cu funcţionarii puşĭ sĕ aplice legea dela 64 şĭ-au bătutŭ numai jocŭ de populaţiunea rurală. Legiuitorii dela 64 au avutŭ în vedere unŭ principiu mare, formarea comunei rurale, care nu s'a făcutŭ. Suntŭ şi astădĭ comune întregĭ, care n'au pămêntŭ de locŭ. Ţĕranulŭ fără pămêntŭ este silitŭ sĕ priméscă tóte condiţiunile pe care i-le pune proprietarulŭ şi arendaşulŭ. Elŭ este fără apĕrare în potriva lorŭ, pentru că'i este inferiorŭ şi prin instrucţiune şi prin faptulŭ, că tótă puterea statului este în favórea lorŭ.

S'au făcutŭ scolĭ bune, rele pentru instrucţia ţĕranului. Dér elŭ nu póte sĕ-şĭ triméţă copilulŭ la scólă, căcĭ îi este trebuinciosŭ la muncă. Şi apoi ce învĕţă la scólă? Nisce formule şi triunchieturĭ carĭ n'au nicĭ unŭ folosŭ practicŭ. Şi pentru tóte acestea plătesce birŭ ca tótă lumea.

Ţĕranulŭ plătesce pentru siguranţa publică şi cu tóte astea elŭ singurŭ face de guardă. Şi în locŭ sĕ-şĭ păzéscă averea lui, e pusŭ sĕ păzéscă pe proprietarŭ şi arendaşŭ. Ţĕranulŭ plătesce pentru serviciulŭ sanitarŭ, dér unde sunt spitalele rurale? Unde suntŭ móşele de judeţŭ, care sĕ-lŭ ajute în vreme de bólă? Nicăerĭ. Cu tóte dările pe care le plătesce, ţĕranulŭ móre fără nicĭ unŭ ajutorŭ.

Inainte de rĕsboiu li s'au spusŭ ţĕranilorŭ, că de vorŭ eşi biruitorĭ, are sĕ li se dea pămêntŭ. Şi după rĕsboiu, ţĕranii, carĭ aveau tradiţiunea domnilorŭ carĭ împărţéu pămêntŭ muncitorilorŭ orĭ de câte orĭ se întorceau victorioşĭ din rĕsboiu, aştéptă şi astădĭ sĕ li se dea pămêntulŭ făgăduitŭ. Ţĕranii şi astădĭ suntŭ proletarĭ şi fără cămeşĭ pe ei.

Ţĕranii au venitŭ pe la deputaţĭ şi senatorĭ cărora li-a adusŭ plocóne ca sĕ stăruiască sĕ li se dea pămêntŭ şi la urmă s'au tredjtŭ că tocmai deputaţii şi senatorii au luatŭ moşiile pe care le ceruseră ei. Vĕdêndŭ că nu potŭ avea proprietatea, au cerutŭ sĕ li se dea pămêntŭ în arendă, dér şi de astădată s'au datŭ moşiile bogătaşilorŭ şi ce e mai multŭ: streinilorŭ, căcĭ cei mai mulţĭ arendaşĭ sunt streinĭ, din carĭ mulţĭ nicĭ nu sciu romănesce.

D. Dobrescu găsesce, că aceia, carĭ au provocatŭ mai cu sémă, suntŭ foştii militarĭ care se deprinseseră cu unŭ traiu mai bunŭ în casarmă şi căruia nu'i mai vine sĕ se apuce de muncă când se întórce la ţéră. Ómenii aceştia ne mai putêndŭ sĕ trăiéscă cu viéţa brută a ţĕranului, intrigéză ca sĕ se facă notarĭ, se facŭ bătăuşĭ la alegerĭ. Aceştĭ vecinicĭ nemulţămiţĭ se punŭ totdéuna alăturea cu toţĭ nemulţămiţii. Şi în fruntea celorŭ rĕsculaţĭ totdéuna s'au găsitŭ reserviştĭ.

Articolulŭ 14 din legea tocmelilorŭ agricole e causa celei mai marĭ nemulţămirĭ a ţĕranului. Articolulŭ acesta nu dă voe ţĕranului sĕ calce pe proprietatea proprietarului şi arendaşului, fără sĕ se învoiască cu ei. Când vita ţĕranului calcă pe moşia arendaşului şi proprietarului, vechilulŭ 'i-o duce la curte şi 'lŭ globesce. Ţĕranulŭ e silitŭ sĕ plătéscă, pentru că ţine la vită ca la ochii lui.

S'au făcutŭ căi ferate, lege pentru încuragiarea industrei naţionale, etc. Dér tóte acestea s'au făcutŭ în folosulŭ clasei diriginte. Nimicŭ nu s'a făcutŭ în favórea ţĕranului.

D. Dobrescu termină prin aplausele tuturorŭ făcêndŭ apelŭ la majoritatea Camerei şi a miniştrilorŭ de era nouă, ca sĕ facă ca poporulŭ sĕ între într'o adevĕrată eră nouă.

D. *Th. Rosetti,* prim-ministru, dice că d. C. Dobrescu-Argeşŭ i-a uşuratŭ întru câtva sarcina. D. Dobrescu a arĕtatŭ unele din causele rĕscólei ţĕranilorŭ. Causele în adevĕrŭ suntŭ multe.

Arată cum s'a făcutŭ împărţirea pămêntului în trecutŭ: în 1864 şi în 1878, arată că s'au comisŭ atuncĭ greşelĭ neertate. Era imposibilŭ de a se aplica legea din anulŭ 1878.

Legea din 1884, autorisa pe guvernŭ sĕ pue în vêndare tóte moşiele Statului în loturĭ micĭ. Sĕtenii au voitŭ sĕ le cumpere, dér în urmă ele s'au vîndutŭ altorŭ persóne influente şi interesate. Citéză chiarŭ şi mai multe esemple. Acésta a fostŭ una din causele principale, carĭ au făcutŭ pe sĕtenĭ a se rescula.

Arată cum mulţĭ aşa dişĭ apĕrătorĭ ai sĕtenilorŭ, cutrierau satele şi făcéu pe sĕtenĭ sĕ subscrie nişte pantahuse, le promiteu pămênturĭ, primindŭ dênşii pentru acésta banĭ de la bieţi sĕtenĭ. Ţĕranii aşteptau ca sĕ li se dea pămêntŭ şi într'unŭ momentŭ óre-care ei s'au sculatŭ ca sĕ-şĭ împartă ogórele arendaşilorŭ.

Décă guvernulŭ a întrebuinţatŭ óre-carĭ violenţe cu multă reservă, acésta a făcut'o în interesulŭ ca sĕ menţie prestigiulŭ statului. Pe cine a împuşcatŭ armata? Tóte lăpădăturile oraşelorŭ marĭ, carĭ erau în capulŭ rĕscólei; dér pe ţĕranulŭ blândŭ, pe ţĕranulŭ gospodarŭ şi harnicŭ, pe elŭ fiţĭ sigurĭ că l'amŭ cruţatŭ câtŭ nĭ-a statŭ prin putinţă.

D-lŭ *Al. Marghilomanŭ,* ministru lucrărilorŭ publice, adauge şi d-sa câte-va cuvinte la cele dise de d-lŭ prim-ministru. Citesce o scrisóre a d-lui Nădejde către d-nulŭ locotenentŭ Chinezŭ, şi dice de asemenea d-lui Nădejde, că nicĭ dênsulŭ nu urméză o propagandă bună.

ULTIME SCIRĬ.

Londra, 24 Decemvre. Se dice că nicĭ unŭ amĕnuntŭ privitorŭ la întâlnirea lui Emin-Bey cu Stanley n'a venitŭ la Zanzibar.

Suakim, 24 Decemvre. Liniştea continuă a domni la Suakim. Dervisii menţinŭ posiţiunile lorŭ la Haudub.

Roma, 24 Dec. Papa, primind felicitările colegiului cardinalilor cu prilejulŭ sĕrbătorilorŭ Crăciunului, a arĕtatŭ, că situaţiunea Papismului s'a mai agravatŭ prin votarea de legĭ nouĕ oştile.

Berlinŭ, 24 Decemvre. Cu începere dela 1 Aprilie 1889, limba germană va fi introdusă ca limbă de învĕţămêntŭ în şcolile primare din Slesvigulŭ septentrionalŭ.

Parisŭ, 24 Decemvre. Corespondentulŭ din Viena alŭ lui „Figaro“ e informatŭ, că de două sĕptĕmânĭ Regele Milanŭ plătesce îndoitŭ, din casseta sa privată, trupelorŭ din garnisóna Belgradului.

Zanzibar, 24 Decemvre. Portugesii au învinsŭ tribulŭ Bongas în partea de susŭ a rîului Zambesi. Generalulŭ Castillo a ocupatŭ Raijava şi a distrus'o.

Sofia, 24 Decemvre. Conservatorii refusândŭ sĕ reintre în cabinetŭ, d. Tonceff, preşedinte alŭ camerei, a fostŭ numitŭ ministru alŭ justiţiei, ér d-lŭ Salabaceff, fostŭ directorŭ alŭ justiţiei în Rumelia, a primitŭ portofoliulŭ finanţelorŭ.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 25 Decemvre st. n. 1888.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.06	Vênd.	9.08
Argintŭ românescŭ .	„	9.—	„	9.05
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.58	„	9.60
Lire turcescĭ	„	10.88	„	10.90
Imperialĭ	„	9.88	„	9.90
Galbinĭ	„	5.68	„	5·70
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	125.—	„	124.—
Discontulŭ	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 24 Decemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	101.80
Renta de hârtiă 5%	92.95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	144.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	98.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	117.20
Bonurĭ rurale ungare	103.75
Bonurĭ cu clasa de sortare	103.75
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ . . .	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104.—
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	129.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	124.70
Renta de hârtiă austriacă	81.80
Renta de argintŭ austriacă	82.65
Renta de aurŭ austriacă	109.90
Losurĭ din 1860	139.—
Acţiunile băncei austro-ungare . . .	876.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. .	304.—
Acţiunile băncei de creditŭ austr. .	307.60
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.74
Napoleon-d'orĭ	9.58
Mărcĭ 100 împ. germane	59.40
Londra 10 Livres sterlinge	121.30

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Nrŭ 14571—1888

PUBLICAŢIUNE

referitóre la aşternerea fasiunilorŭ dărei de agonisitŭ de a III şi a IV classă a fasiunilorŭ dărei cametelorŭ după capitalŭ şi a fasiunilor după capitalele passive.

In urma ordinaţiunei inspectoratului de dare din 25 Octomvrie a. c. Nru. 18,266 se provócă, spre scopulŭ conscrierei şi mĕsurărei dărei pro 1889:

1. Toţĭ acei, carĭ aparţinŭ dărei de agonisitŭ de a 3-a clasă, şi anume: fabricanţĭ, comercianţĭ şi industriaşĭ, bancherĭ, medicĭ, advocaţĭ, ingineri, arendatorĭ etc. peste totŭ acei, carĭ pórtă o profesiune educatóre de folosŭ, şi acei, carĭ după o astfelŭ de profesiune nu au plătitŭ dare cu ocasiunea mĕsurărei dărei pro 1887;

2. Toţĭ acei, carĭ aparţinŭ dărei de agonisitŭ de a 4-a clasă a cărorŭ salarŭ lunarŭ, pensiune, trece peste 40 fl., precum amploiaţĭ comunalĭ—eclesiasticĭ—de societăţĭ şi acei privaţĭ, preoţĭ, profesorĭ, învĕţătorĭ, comptabilĭ, cassarĭ etc.;

3. Toţĭ acei, carĭ au capitale date cu camătă;

4. In fine toţĭ acei, pe a cărorŭ realităţĭ zacŭ capitale cămătuite, — ca sĕ'şĭ procure fără întârdiere dela oficiolatulŭ orăşenescŭ de dare cólele pentru fasionarea dărei, reaşternêndŭ la acelaşŭ oficiolatŭ fasiunile dărei de agonisitŭ de a 3-a şi 4-a classă, precum şi acele pentru darea cametelorŭ pentru capitalŭ, celŭ multŭ până în *15 Ianuarie 1889* şi acele pentru capitale passive până în *31 Ianuarie 1889*.

Fasiunile capitalelorŭ passive aşternute mai târdiu, şi anume celŭ multŭ până în *15 Februarie 1889* se primescŭ numai pe basa unei petiţiunĭ, carea va justifica motivulŭ întârdierei, — ca îndrumatóre la mĕsurarea aruncului generalŭ asupra dărei de venitŭ pro 1889; pe când acele aşternute după 15 Februarie 1889, nu se vorŭ considera de felŭ.

Aşternerea fasiunilorŭ capitalelorŭ passive, carea are sĕ resulte în fiă-care anŭ, îndată ce la mĕsurarea aruncului generalŭ asupra dărei de venitŭ se pretinde de către acelŭ supusŭ dărei ca sĕ se ia în consideraţiune îngreunarea realităţilorŭ, — se atestă fiecărei partide prin unŭ atestatŭ estradatŭ de oficiolatulŭ orăşenescŭ de dare provĕdutŭ cu datulŭ, cu subscrierea respectivului amploiatŭ de dare şi cu sigilulŭ oficiosŭ; acestŭ atestatŭ valoréză ca singurŭ documentŭ pentru partidă asupra aşternerei fasiunei pentru capitalele passive.

Acele partide, carĭ pentru sumele ce zacŭ pe realităţile lorŭ, solvescŭ pe lângă cametele pentru capitale şi cuote pentru amortisaţiunea capitalelorŭ, au ca se inducă în fasiune atâtŭ suma pe care o-au datoratŭ la începutŭ, câtŭ şi suma, carea în decursulŭ timpului s'a solvitŭ prin amortisări séu rate din datoria primordială; în fine au ca sĕ amintéscă şi carnetele, carĭ le solvescŭ creditorului anualminte pentru capitalŭ.

Braşovŭ, 20 Decemvrie 1888.

34 M,3—2 **Magistratulŭ orăşenescŭ.**

Nr. 344—1888.

EDICT.

Dupăce *Nicolau Roşca*, a *Pecului* gr. cat. din Maierĭ, de 8 anĭ şi-a părăsitŭ cu necredinţă legiuita sa muiere, pre *Sanda Roşca n. Crişianŭ*, asemenea gr. cat. din Maierĭ, şi nu i se scie ubicaţiunea aceluia, se citéză prin acésta, ca în terminŭ de 1 anŭ sĕ se presenteze înaintea forului matrimonialŭ subscrisŭ, căcĭ altcum procesulŭ divorţialŭ urditŭ în contra-i de numita sa muiere se va pertracta şi decide şi în absenţa dênsului, fiindŭ înlocuitŭ prin curatorŭ ad actum.

Dela forulŭ matrimonialŭ gr. cat. de I instanţă alŭ protopopiatului Albei-Iulia.

Alba-Iulia, 24 Decemvre 1888.

Simeonŭ Micu,
protopopŭ.

210,3—1

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelleratŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriş			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕşel			4.58	6.38
Cluşiu		10.34	5.26	6.56
	11.15			7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriş	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiuşŭ	2.26			11.55
Crăciunelŭ	3.11			12.34
Blaşiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copşa mică	4.09			2.19
Mediaşŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighişóra	5.45			3.59
Haşfalĕu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Ágostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Braşovŭ	9.45			9.52
	1.55			
Timişŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelleratŭ	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timişŭ			1.45	
Braşovŭ	—.—		2.32	
	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apaţa	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Haşfalĕu	8.36		10.24	
Sighişóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediaşŭ	10.37		11.47	
Copşa mică	10.59		12.02	
	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blaşiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiuşŭ	1.51		1.47	
Aiudŭ	2.18		2.08	
Vinţulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirişŭ	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Cluşiu	5.56		5.—	
	6.37	5.32		8.—
Nădăşelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireşŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rév	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovaţŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulişŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bêrzava		6.28	7.55
Soborşinŭ		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăştia		11.09	11.37
Şibotŭ		11.39	12.—
Vinţulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiuşŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiuşŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vinţulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Şibotŭ	1.01	4.43	
Orăştia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicica	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborşinŭ	5.30	8.46	
Bêrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulişu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaţ	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Haţegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Baniţa	11.50	6.40
Petroşenĭ	12.30	7.12

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	9.36	4.26
Baniţa	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Haţegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timişóra	9.12	9.02

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirişŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirişŭ	8.50	3.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	5.38
Sighişóră	9.16

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa-mică		2.29	4.35
Şeica mare		3.02	5.05
Lómneşŭ		3.46	5.46
Ocna		4.18	6.17
Sibiiu		4.42	6.40

Sibiiu-Copşa-mică

Sibiiu		8.50	10.—
Ocna		9.17	10.24
Lómneşŭ		9.45	10.50
Şeica mare		10.20	11.20
Copşa-mică		10.49	11.45

Cucerdea-Oşorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheţa	3.35	10.50	3.58
Ludoşŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Miraşteu	5.21	12.36	5.53
Oşorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oşorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Miraşteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoşŭ	8.51	2.02	12.06
Cheţa	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.40
Ţagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistriţa	— —

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	— —
Ţagŭ-Budatelecŭ	9.41
Murĕşŭ-Ludoşŭ	1.11

Notă: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ